

Dosarul nr. 2ra-925/22
2-20097731-01-2ra-04072022

Prima instanță: (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) M. Alexei
Instanța de apel: (Curtea de Apel Chișinău) A. Panov, M. Anton, O. Cojocaru

D E C I Z I E

28 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas
Victor Burduh
Dumitru Mardari

examinând recursurile declarate de avocatul Starfi Andrei în interesele lui Cojocaru Anatolie și de către avocatul Mirza Daniela în interesele lui Cojocaru Anatolie,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Cojocaru Anatolie împotriva Ludmillei Cojocaru, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului Botanica cu privire la determinarea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere,

la cererea reconvențională depusă de Cojocaru Ludmila împotriva lui Cojocaru Anatolie, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului Cimișlia cu privire la determinarea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 05 mai 2022,

c o n s t a t ă :

La 13 august 2020, Cojocaru Anatolie a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ludmillei Cojocaru, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului Botanica cu privire la determinarea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere.

În motivarea acțiunii, Cojocaru Anatolie a invocat că din căsătoria cu Cojocaru Ludmila, la XXXXX s-a născut XXXXX.

La 14 ianuarie 2020 a fost desfăcută căsătoria încheiată cu Cojocaru Ludmila.

Cojocaru Anatolie a solicitat determinarea domiciliului copilului minor, XXXXX, cu tata și încasarea de la Cojocaru Ludmila a pensiei pentru întreținerea copilului minor în mărime de 2 000 lei până la atingerea majoratului.

La 23 octombrie 2020, Cojocaru Ludmila a depus cerere reconvențională împotriva lui Cojocaru Anatolie, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului Cimișlia cu privire la determinarea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere.

În motivarea cererii, a invocat că din anul 2017 s-a instalat cu traiul în Republica Italiană, iar la 08 iulie 2020 pârâtul a luat fetița fără acordul mamei și a dus-o în Republica Moldova.

Pe cazul dat, în privința lui Cojocaru Ludmila a fost întocmit un proces-verbal cu privire la contravenție prevăzută de art. 64 din Codul contravențional.

De asemenea, a reiterat că copilul minor locuiește cu pârâtul contrar voinței copilului.

Cojocaru Ludmila a solicitat determinarea domiciliului copilului minor, XXXXX, cu mama și încasarea de la Cojocaru Anatolie a pensiei pentru întreținerea copilului minor în mărime de $\frac{1}{4}$ din salariu și toate veniturile până la atingerea majoratului (f. d. 36-37 Vol. I).

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 22 noiembrie 2021, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Cojocaru Anatolie.

S-a respins cererea reconvențională depusă de Cojocaru Ludmila.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 05 mai 2022, s-a respins apelul declarat de Cojocaru Anatolie, s-a admis apelul declarat de Cojocaru Ludmila, s-a casat hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 22 noiembrie 2021 și s-a emis o nouă hotărâre, prin care:

S-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Cojocaru Anatolie.

S-a admis cererea reconvențională depusă de Cojocaru Ludmila.

S-a stabilit domiciliul copilului minor, XXXXX, cu mama, Cojocaru Ludmila.

S-a încasat de la Cojocaru Anatolie în beneficiul Ludmillei Cojocaru pensia pentru întreținerea copilului minor, XXXXX, în mărime de $\frac{1}{4}$ din salariu și alte venituri lunar, începând cu data depunerii cererii reconvenționale – 22 octombrie 2020 și până la atingerea majoratului copilului.

La 12 mai 2022, avocatul Starfi Andrei a depus în interesele lui Cojocaru Anatolie cerere de recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului, a invocat că instanța de apel a încălcat dreptul părții la apărare și dreptul de a prezenta probe suplimentare.

La caz, a relatat că la data de 04 mai 2022 în instanța de apel au fost depuse cereri de amânare a ședinței de judecată pentru ca ulterior să fie prezentate probe suplimentare care nu au fost posibil de a fi prezentate în instanța de fond, însă instanța de apel a examinat cererile de apel în lipsa avocaților lui Cojocaru Anatolie.

La 17 mai 2022, avocatul Mîrza Daniela a depus în interesele lui Cojocaru Anatolie cerere de recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului, avocatul a invocat că la 04 mai 2022, fiind numită prima ședință a instanței de apel, a depus cerere de amânare, însă instanța de apel a

examinat cererile de apel în lipsa avocaților lui Cojocaru Anatolie, astfel au încălcat dreptul la apărare al ultimului.

La fel, a specificat că a fost în imposibilitate de a prezenta probe suplimentare din cauza respingerii cererii de amânare.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Cu referire la termenul de declarare a recursurilor, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a emis dispozitivul deciziei la 05 mai 2022.

Astfel recursul declarat de avocatul Starîi Andrei în interesele lui Cojocaru Anatolie la 12 mai 2022 și de către avocatul Mîrza Daniela în interesele lui Cojocaru Anatolie la 17 mai 2022, se consideră depuse în termenul prevăzut de lege.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 21 septembrie 2022, recursurile declarate de avocatul Starîi Andrei în interesele lui Cojocaru Anatolie și de către avocatul Mîrza Daniela în interesele lui Cojocaru Anatolie, au fost considerate admisibile.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Examinând materialele dosarului în raport cu temeiurile cererii de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursurile declarate de avocatul Starîi Andrei în interesele lui Cojocaru Anatolie și de către avocatul Mîrza Daniela în interesele lui Cojocaru Anatolie din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Verificând legalitatea deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că aceasta urmează a fi casată reieșind din următoarele.

Din materialele dosarului rezultă că după acceptarea pe rol a cererilor de apel depuse de Cojocaru Ludmila și Cojocaru Anatolie, ședința de judecare a apelurilor a fost stabilită pentru data de 05 mai 2022 (f. d. 133 Vol. II).

La fel, s-a stabilit că la data de 04 mai 2022, prin intermediul poștei electronice, avocatul Starîi Andrei (reprezentantul lui Cojocaru Anatolie), a depus cerere de

amânare a ședinței instanței de apel din motiv că este în imposibilitate de a se prezenta la examinarea cererilor de apel deoarece este implicat la examinarea altor dosare aflate pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana și Curții de Apel Chișinău (f. d. 140 Vol. II).

La fel, avocatul Mîrza Daniela (reprezentantul lui Cojocaru Anatolie), a depus cerere de amânare a ședinței instanței de apel din motiv că este programată pentru o consultație medicală în România în perioada 05 mai 2022 - 08 mai 2022 (f. d. 141 Vol. II).

În ședința instanței de apel din 05 mai 2022, fiind puse în discuție cererile de amânare parvenite de la avocații Starîi Andrei și Mîrza Daniela, reprezentantul Ludmillei Cojocaru – avocatul Dumitriu Valeriu a solicitat respingerea acestora, iar instanța de apel a dispus respingerea cererilor de amânare și a considerat posibil examinarea cauzei în absența participanților la proces care nu s-au prezentat.

Astfel, instanța de apel apreciind motivele indicate în cererile de amânare ca fiind neîntemeiate, prin încheierea protocolară a considerat posibilă examinarea cererilor de apel în lipsa participanților la proces care nu s-au prezentat, care au fost citați legal despre locul, data și ora ședinței (f. d. 147-148 Vol. II).

În conformitate cu art. 206 alin. (5) din Codul de procedură civilă, neprezentarea în ședință de judecată a reprezentantului sau a unui alt participant la proces nu împiedică examinarea cauzei. La solicitarea întemeiată a participantului la proces, instanța poate amâna o singură dată judecarea cauzei în legătură cu neprezentarea motivată a reprezentantului acestuia.

Prin prisma normei enunțate, Colegiul reține că instanța de apel, examinând cauza în lipsa unui apelant și a reprezentanților acestuia, care de altfel au înștiințat instanța despre imposibilitatea de a se prezenta în ședința instanței de apel la data stabilită pentru examinarea apelului, nu a asigurat disponibilitatea în drepturi a participanților la proces, ce constă în posibilitatea părților de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele de apărare, astfel a admis încălcarea prevederilor art. 27 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Or, procedura în fața instanțelor judiciare trebuie să aibă un caracter contradictoriu, care presupune, în fond, posibilitatea pentru părțile în proces de a li se aduce la cunoștință toate dovezile invocate și observațiile formulate și de a face comentarii în legătură cu ele.

Sub acest aspect, se constată că prin examinarea cauzei în instanța de apel în lipsa unui participant la proces și a reprezentanților acestuia, care au solicitat o singură dată amânarea ședinței instanței de apel, a fost încălcat în mod direct dreptul părții la apărare și respectiv la un proces echitabil, garantat de art. 6 §1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Astfel, Cojocaru Anatolie a fost pus în poziția în care nu a avut posibilitatea rezonabilă de a-și apăra poziția, fiind plasat într-o situație dezavantajoasă în raport cu intimata.

Pornind de la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, dreptul la un proces echitabil garantat de art. 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, include în sine principiul

contradictorialității „egalitatea armelor” și posibilitatea de a prezenta dovezi și a obiecta împotriva pretinselor dovezi administrate de partea adversă.

Conform art. 6 § 1al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială.

În practica sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a conturat în mod clar importanța respectării dreptului la un proces echitabil, sub aspectul asigurării drepturilor egale ale participanților la un proces, în care aceștia beneficiază de garanția privind ”egalitatea armelor”.

Astfel, Colegiul relevă că Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza Chirea c. Moldovei (hotărârea din 26 iunie 2012) a statuat că principiul egalității armelor, care reprezintă unul din elementele noțiunii mai largi a procesului echitabil, presupune ca fiecare parte beneficiază de o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cazul în condițiile care nu ar pune-o într-un dezavantaj substanțial în raport cu cealaltă parte.

Concluzii similare au fost făcute de Curtea Europeană a Drepturilor Omului și în cauza Ziliberberg c. Moldovei (hotărârea din 01 februarie 2005), în care s-a reținut că art. 6 al Convenției, interpretat în ansamblu, garantează dreptul persoanei de a participa efectiv la procesul său.

Acesta include inter alia nu doar dreptul de a fi prezent, dar și de a asculta și a urmări procesul (Stanford vs The United Kindom, hotărârea din 23 februarie 1994), drept ce face implicit parte din esența conceptului procedurii contradictorii.

Este dificil de a vedea în această cauză cum reclamantul ar fi putut să-și exercite aceste drepturi fără a fi prezent.

Deci, Colegiul conchide că instanța nu putea purcede la examinarea cererilor de apel în cazul în care ambii reprezentanți ai apelantului au solicitat amânarea ședinței instanței de apel, care a fost și prima ședință în cauza respectivă.

Prin urmare, Colegiul reține că cele menționate servesc drept temei de casare a deciziei recurate cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

Analizând circumstanțele menționate și având în vedere faptul că, eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile declarate de avocatul Starîi Andrei în interesele lui Cojocarui Anatolie și de către avocatul Mîrza Daniela în interesele lui Cojocarui Anatolie, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de avocatul Starîi Andrei în interesele lui Cojocaru Anatolie și de către avocatul Mîrza Daniela în interesele lui Cojocaru Anatolie.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 05 mai 2022, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Cojocaru Anatolie împotriva Ludmillei Cojocaru, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului Botanica cu privire la determinarea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere,

la cererea reconvențională depusă de Cojocaru Ludmila împotriva lui Cojocaru Anatolie, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului Cimișlia cu privire la determinarea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas

Victor Burduh

Dumitru Mardari